

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamista siten, että valtakunnalliseen suunnitelmaan otetun sosiaali- ja terveydenhuollon perustamiskustannushankkeen toteuttaminen mahdollistetaan kunnan tai kuntainliiton omalla kustannuksella suunnitelmaan merkittyä

aloittamisvuotta aikaisemmin. Valtionosuus perustamiskustannuksiin ja käyttökustannuksiin maksettaisiin kuitenkin vasta valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksyttävällä tavalla.

Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan välittömästi sen jälkeen kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (677/82, jäljempänä SVOL) mukaan valtioneuvoston vahvistamiin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin suunnitelmiin tulee muun ohella sisällyttää luettelo sellaisista vuosittain toteutettavista tai aloitettaviksi suunnitelluista hankkeista, joiden kustannukset ovat merkittävät. Näistä hankkeista aiheutuvat kustannukset ovat perustamiskustannuksia.

Kuntien ja kuntainliittojen toteuttamissuunnitelmassa on vastaavasti oltava luettelo vuosittain toteutettavista tai aloitettavista perustamiskustannuksia aiheuttavista hankkeista ja arvio niiden kustannuksista. Perustamiskustannushankkeiden hyväksymismenettelystä on säädetty kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa (35/73, jäljempänä KVOL).

Kunnan ja kuntainliiton on alistettava toteuttamissuunnitelmansa lääninhallituksen vahvistettavaksi. Ensimmäisen kalenterivuoden osalta lääninhallituksen on vahvistettava toteuttamissuunnitelma. Myöhempien vuosien osalta lääninhallituksen on annettava tarvittaessa ohjeita toteuttamissuunnitelman kehittämiseksi. Samalla lääninhallituksen on annettava ennakkoratkaisu, joka koskee toiselle kalenterivuodelle hyväksyttäviä voimavarojen muutoksia.

Kunnalle ja kuntainliitolle suoritetaan SVOL:n 16 §:n 1 momentin mukaan kultakin kalenterivuodelta vahvistetun toteuttamissuunnitelman mukaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin valtionosuutta. Perustamiskustannusten valtionosuuden suorittaminen edellyttää sekä perustamissuunnitelman ja toteuttamisohjelman hyväksymistä että valtionosuuden suorittamista koskevan päätöksen antamista.

Milloin perustamiskustannushankkeesta ei ole hyväksytty perustamissuunnitelmaa, ei hankkeesta aiheutuviin perustamis- eikä käyttökustannuksiin KVOL:n 13 §:n 1 momentin mukaan suoriteta valtionosuutta. Jos toimenpiteeseen on ryhdytty ennen kuin sen toteuttamisohjelma on hyväksytty, valtionosuutta perustamiskustannuk-

siin ei KVOL:n 13 §:n 2 momentin mukaan suoriteta, ellei sitä erityisestä syystä ole pidettävä kohtuullisena. Sosiaali- ja terveysministeriö voi KVOL:n 13 §:n 3 momentin perusteella hakemuksesta etukäteen ratkaista, tullaanko valtionosuus tällöin erityisestä syystä suorittamaan. Perustamissuunnitelman hyväksymisen jälkeen voidaan siis erityisestä syystä hankkeen toteuttamista ministeriön päätöksen perusteella aikaistaa.

KVOL 13 §:n 2 ja 3 momentin käytännön soveltamisessa on syntynyt ongelmia silloin, kun myönteisen ennakkoratkaisun antaminen ja toteuttamisohjelman hyväksyminen tapahtuvat eri vuosina. Mikäli ne tapahtuvat samana vuonna, ei ongelmaa synny, koska tulo- ja menoarvioon sisältyvää toteuttamisohjelmien aloittamisvaltuutta käytetään ennakkoratkaisun kanssa samana kalenterivuonna.

Käsitellessään vuoden 1986 valtion tulo- ja menoarviota Eduskunta jätti hallituksen esityksen SVOL:n muuttamisesta (1985 vp. — HE n:o 220) lepäämään. Tässä esityksessä ehdotettiin SVOL:n muuttamista siten, että valtionosuus sairaalahankkeiden perustamiskustannuksiin olisi voitu maksaa myös jälkirahoitusmenettelyä käyttäen. Lisäksi esityksessä ehdotettiin mahdollistettavaksi valtakunnalliseen suunnitelmaan otetun sosiaali- ja terveydenhuollon perustamiskustannushankkeen toteuttaminen kunnan tai kuntainliiton omalla kustannuksella suunnitelmaan merkittyä aloittamisvuotta aikaisemmin. Valtionosuus perustamiskustannuksiin ja käyttökustannuksiin olisi ehdotuksen mukaan kuitenkin maksettu vasta valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksyttävällä tavalla.

Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että lepäämään jätettyyn lakiesitykseen sisältynyt esitys hankkeiden aikaistamismenettelystä saatetaan erikseen eduskunnan käsiteltäväksi. Esitys lisäisi joustavuutta ja mahdollistaisi suhdanne- ja työllisyyspoliittisten näkökohtien sekä kuntien rahoitustilanteen tähänastista paremman huomioonottamisen perustamiskustannushankkeiden käsittelyssä. Valtioneuvosto voisi SVOL:n 17 §:n uuden 13-kohdan säännösten mukaan hyväksyä valtakunnalliseen suunnitelmaan sisältyvän, 5 §:n 3-kohdassa tarkoitetun hankkeen toteuttamisen suunnitelmaan merkittyä aloittamisvuotta aikaisemmin. Järjestely voisi koskea sekä sosiaali- että terveydenhuollon merkittäviä hankkeita. Säännöksen mukaan valtioneuvosto voisi kunnan tai kuntainliiton hakemuksesta päättää, että valtakunnalliseen suunnitelmaan sisältyvän perusta-

miskustannushankkeen toteuttamisohjelma voitaisiin hyväksyä siten, että hankkeen toteuttamiseen saataisiin ryhtyä ennen valtakunnalliseen suunnitelmaan merkittyä hankkeen aloittamisvuotta. Valtionosuus perustamis- ja käyttökustannuksiin suoritettaisiin vasta kun ne on sisällytetty valtakunnalliseen suunnitelmaan ja valtion tulo- ja menoarvioon. Järjestely on tarkoitettu kuitenkin poikkeukselliseksi, eikä aikaistamislupaa myönnettäisi, ellei hankkeen aikaistaminen ole työllisyys-, talous- tai sosiaali- ja terveystaloudellisesti erityisen perusteltua.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Hankkeiden aikaistamismenettelyn käyttäminen riippuu ensisijaisesti kuntien taloudellisista valmiuksista toteuttaa hankkeita tätä menettelyä hyväksikäyttäen.

Aikaistettavien hankkeiden osalta ei valtionosuusmenoissa tapahtuisi muutoksia siihen nähden, mitä valtakunnallisessa suunnitelmassa on hyväksytty. Kunnat ja kuntainliitot voisivat aloittaa valtioneuvoston luvalla hankkeen toteuttamisen suunnitelmaan merkittyä ohjelmavuotta aikaisemmin, mutta sekä perustamiskustannuksiin että käyttökustannuksiin valtionosuudet maksettaisiin sen mukaisesti kuin ne aikanaan sisällytetään valtakunnalliseen suunnitelmaan ja valtion tulo- ja menoarvioon. Tarkoituksena on, että aikaistettavan hankkeen toteuttamisohjelman hyväksyminen ei rasittaisi tulo- ja menoarviossa myönnettyjä toteuttamisohjelmien hyväksymisvaltuuksia ellei eduskunta hyväksymisään tulo- ja menoarvion perusteluissa toisin edellyttäisi. Näin ollen aikaistettavien hankkeiden toteuttamisohjelmia voitaisiin hyväksyä heti lain voimaantulon jälkeen vuoden 1986 tulo- ja menoarvioon sisältyviä hyväksymisvaltuuksia rasittamatta.

3. Voimaantulo

Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan välittömästi sen jälkeen kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun lain (677/82) 17 §:n 11 ja 12 kohta sekä
lisätään 17 §:ään uusi 13 kohta seuraavasti:

17 §

Poikkeukset valtionosuuslaista

Valtionosuuslain säännöksistä poiketaan seuraavasti:

11) valtionosuuden loppuerä maksetaan, jollei tästä laista muuta johdu, kaikkiin kustannuksiin valtionosuuslain 5 luvun säännöksistä poiketen kunnan tai kuntainliiton kustannuksista esittämän selvityksen mukaisena viimeistään kahden kuukauden kuluessa selvityksen saapumisesta. Muutoin noudatetaan, mitä valtionosuuden suorittamisesta käyttökustannuksiin on säädetty;

12) valtionosuuslain 21 a §:n säännöstä valtionosuuden ennakon tai loppuerän suorittamisen keskeyttämisestä ei sovelleta; sekä

13) valtioneuvosto voi kunnan tai kuntainliiton hakemuksesta päättää, että 5 §:n 3 kohdassa

tarkoitettun, valtakunnalliseen suunnitelmaan sisältyvän hankkeen toteuttamisohjelma voidaan hyväksyä siten, että hankkeen toteuttamiseen saadaan ryhtyä ennen valtakunnalliseen suunnitelmaan merkittyä hankkeen aloittamisvuotta. Tällöin valtionosuuden suorittamista koskeva päätös tehdään ja hankkeesta aiheutuva perustamis- ja käyttökustannusten valtionosuus suoritetaan vasta kun kustannukset on sisällytetty johonkin valtioneuvoston myöhemmin hyväksymään valtakunnalliseen suunnitelmaan ja valtionosuus valtion tulo- ja menoarvioon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1986.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1986

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*

Laki

Liite

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun lain (677/82) 17 §:n 11 ja 12 kohta sekä lisätään 17 §:ään uusi 13 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Poikkeukset valtionosuuslaista

Valtionosuuslain säännöksistä poiketaan seuraavasti:

11) valtionosuuden loppuerä maksetaan, jolle tästä laista muuta johdu, kaikkiin kustannuksiin valtionosuuslain 5 luvun säännöksistä poiketen kunnan tai kuntainliiton kustannuksista esittämän selvityksen mukaisena viimeistään kahden kuukauden kuluessa selvityksen saapumisesta. Muutoin noudatetaan, mitä valtionosuuden suorittamisesta käyttökustannuksiin on säädetty; *sekä*

12) valtionosuuslain 21 a §:n säännöstä valtionosuuden ennakon tai loppuerän suorittamisen keskeyttämisestä ei sovelleta.

11) valtionosuuden loppuerä maksetaan, jolle tästä laista muuta johdu, kaikkiin kustannuksiin valtionosuuslain 5 luvun säännöksistä poiketen kunnan tai kuntainliiton kustannuksista esittämän selvityksen mukaisena viimeistään kahden kuukauden kuluessa selvityksen saapumisesta. Muutoin noudatetaan, mitä valtionosuuden suorittamisesta käyttökustannuksiin on säädetty;

12) valtionosuuslain 21 a §:n säännöstä valtionosuuden ennakon tai loppuerän suorittamisen keskeyttämisestä ei sovelleta; *sekä*

13) valtioneuvosto voi kunnan tai kuntainliiton hakemuksesta päättää, että 5 §:n 3 kohdassa tarkoitettun, valtakunnalliseen suunnitelmaan sisältyvän hankkeen toteuttamisohjelma voidaan hyväksyä siten, että hankkeen toteuttamiseen saadaan ryhtyä ennen valtakunnalliseen suunnitelmaan merkittyä hankkeen aloittamisvuotta. Tällöin valtionosuuden suorittamista koskeva päätös tehdään ja hankkeesta aiheutuva perustamis- ja käyttökustannusten valtionosuus suoritetaan vasta kun kustannukset on sisällytetty johonkin valtioneuvoston myöhemmin hyväksymään valtakunnalliseen suunnitelmaan ja valtionosuus valtion tulo- ja menoarvioon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1986.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.